

GENT

DE STOERE

I

ONDER HET GELUI VAN DE KLOKKEN...

Men heeft de geschiedenis van Gent vergeleken met die van Luik. Beide steden hebben een ongeveer gelijkaardig verleden. Daarenboven gelijken ze op elkaar, niet alleen omdat hun bevolkingscijfer ongeveer gelijk is, niet alleen omdat ze beide zeer mooi zijn, niet alleen omdat ze beide een bewogen verleden hebben, maar vooral omdat het karakter van hun inwoners een zodanige gelijkenis vertoont dat we ze bijna als verwant zouden beschouwen. Het vurige Luik — het stoere Gent. Men hoede zich echter voor overdrijving : de Luikenaars, als Walen, zijn heethoofden; de Gentenaars, als Vlamingen, stijfhoofdig.

Maar zo stijfhoofdig dat het alle verbeelding te boven gaat. « Uw vlaamse koppen, stoer en hard ! », zei Karel de Stoute. « Gent, kind van ongerechtigheid ! », zei Philips VI van Valois, koning van Frankrijk. « Deze zeer onredelijke mensen », zei Commynes.

Geen enkele stad in België, geen enkele stad ter wereld wellicht, heeft zoals Gent de woede weten op te wekken van haar burens en vooral van haar heersers. Geen enkele stad is de «eer» te beurt gevallen zo heftig en zo dikwijls verafschuwd te worden als Gent.

Trots, koppig, eigenzinnig, onbedwingbaar, onverdraaglijk en anderzijds zo gevoelig en romantisch : zo heeft Gent zijn verleden gemaakt. Een steeds opstandig en soms tegen de borst stuitend verleden, dat zich afspeelt onder het gelui van de klokken, van de stormklok, van de beiaard.

Ganth

Heel die geschiedenis begon met het gelui van een klok...

Over de oorsprong van Gent kan weinig met zekerheid gezegd worden. Onbetwistbaar is het feit dat de streek zeer vroeg bewoond was. Gent ligt immers aan de samenloop van drie rivieren : de Schelde, de Leie en de Lieve. De naam Gent zou trouwens afstammen van het Keltische woord Candate, dat juist samenloop betekent. Op deze plaats is er een Romeinse nederzetting geweest en later een Frankische.

Hoe is het te verklaren dat de bewoners van een plaats, die zo voordelig gelegen is, zo rustig, met een weids uitzicht op de Vlaamse horizon, een zo afschuwwekkend karakter hadden ?

Want ze hadden een slecht karakter. Sint-Amandus beweert het uitdrukkelijk.

Sint-Amandus was afkomstig uit Aquitanië. Te Rome bij het graf van Sint-Pieter had hij een visioen gekregen en onder de regering van de goede koning Dagobert begaf hij zich naar de vallei van de Schelde.

« In die tijd — lezen we in de eerste levensbeschrijving van de heilige — hoorde Amandus over een streek vertellen, die gelegen was aan de overzijde van de Schelde en waarvan de naam Gandao was. Deze streek zat verstrikt in de netten van de duivel. »

Nr 1. Langs de Leie

De eerste Gentse bevolking moet inderdaad wel de duivel in zich gehad hebben, want de grote missionaris moest verscheidene malen de wijk nemen. Maar hij legde een grotere hardnekkigheid aan de dag dan de heidenen die hem verdreven en in 630 slaagde hij er in een klooster te bouwen op een heuvel die, niet zonder enige overdrijving, de Blandinus-berg genoemd wordt. Dit klooster werd toegewijd aan Sint-Pieter. Daar groeide de Gentse agglomeratie Sint-Pieters. Deze naam is bewaard gebleven in de huidige parochie Sint-Pieters. Sporen van het oude klooster werden teruggevonden.

De Sint-Pietersabdij te Gent was de eerste van België. Met haar stichting begint de geschiedenis van Gent.

Met het gelui van een kloosterklok die de bevolking tot vrede nodigde. Een stijfhoofdige bevolking, « *durae cervicis populus* ».

Twee abdijen, een kasteel

Inderdaad, er zijn te Gent twee abdijen geweest. De Sint-Pietersabdij, gelegen « op een berg » — en welke berg ! — en de abdij, die men later de Sint-Baafsabdij noemen zal, gelegen in de vlakte die de specifieke naam Ganda droeg. Sint-Bavo, wiens ware naam Allowin was, was een heer van Haspengouw. Hij vroeg aan de abt van de abdij van Ganda de toestemming om er in afzondering te leven. Hij stierf er de eerste oktober 653 in zijn dichtgemetselde cel. Voortaan werd het klooster naar zijn naam genoemd.

De twee kloosters die op minder dan een mijl van elkaar gelegen waren, hadden dezelfde abt. De beroemde

Nr 2. Langs de Leie

Einhard, vriend en biograaf van Karel de Grote, was één van hen. De geestelijken waren toen reguliere kanunniken. Nochtans was hun kloosterleven niet altijd geregeld, vooral niet ten tijde van de invallen der Noormannen.

Tussen beide kloosters is de stad Gent geboren. Tussen beide? Hoezo? Hebben de Gentenaars dan van meet af aan anders willen doen dan de rest van de wereld? Het is een algemene regel dat, waar er een klooster is, de stad groeien zal rond dit klooster. Te Gent was dit niet het geval. En nochtans waren er twee kloosters. Het is eveneens een algemene regel dat een stad groeit rond een kasteel, waar er een is. Ook dit is te Gent niet gebeurd. En nochtans was er een kasteel. Het castrum van Gent werd in 940 gebouwd door de graaf van Vlaanderen, Arnulf de Oude, de kleinzoon van Boudewijn met de ijzeren arm. Het was een brede vierkante toren waarvan de onderbouw nu nog zichtbaar is in de kelders van het Gravensteen. Deze « oude burcht » was omgeven door het water van de Leie en de Lieve. De graven van Vlaanderen bewoonden deze burcht niet. Trouwens het was, meer dan een verblijfplaats, een versterking, opgericht op de grens tussen het graafschap Vlaanderen, dat een Frans leen was, en het hertogdom Lotharingen, dat een Duits leen was.

Ziedaar dus een derde mogelijke wieg voor de stad Gent. Doch Gent ontstond in geen enkele wieg.

De kuip van Gent

De stad ontstond duizend jaar geleden.

In de tiende eeuw inderdaad wordt Gent voor de eerste maal « portus » genoemd in een oude levensbeschrij-

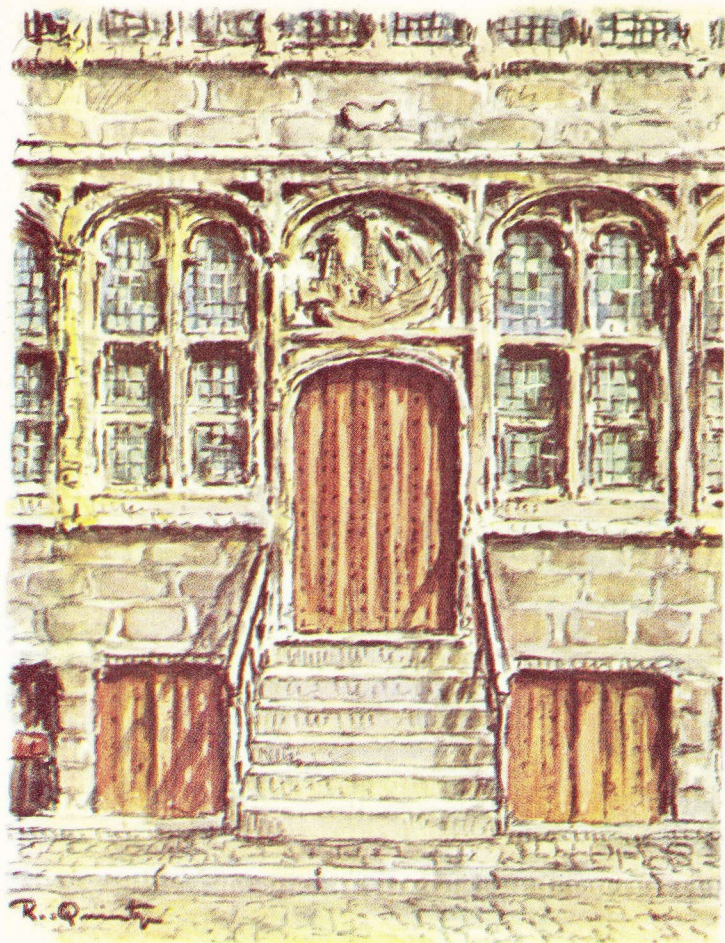
Nr 3. Panorama (vooraan : het Belfort)

ving van Sint-Macharius, de « Vita Macarii », en eveneens in een oorkonde van Arnulf de Oude.

Portus ? Niet altijd moet men dit letterlijk vertalen door het woord haven. Sommige steden worden portus genoemd en hun inwoners « poorters », zonder dat ze een aanlegkade bezitten.

Te Gent echter was er wel een kleine haven. De « portus gandensis » strekte zich uit van de Leie tot de Schelde en tussen beide waterwegen hebben de Gentenaars zelfs nog een kanaaltje gegraven, de Ketelvest, zodat ze werkelijk op een eilandje woonden. Dit eilandje nu wordt de « Kuip van Gent » genoemd. Het lijkt overbodig te preciseren dat de Gentenaars waarover hier sprake, « mercatores » of handelaars waren. De handel berust vooral op het vervoer van de koopwaar. Was het mogelijk betere verbindingswegen te vinden dan de drie bevaarbare waterwegen die aldaar samenkwamen ? De oevers werden dadelijk aanlegkaden. Gent bezit nu nog steeds zijn oude kaaïen : de Korenlei, de Graslei, de mooiste van het land, met het beroemde korenstapelhuis, het oudste gebouw van de stad. Zijn bouwstijl is vroeg-Romaans. Later zal men er nog andere huizen oprichten, zoals het Schippershuis, waarschijnlijk het mooiste dat we bezitten.

En verder de markten die eveneens nog steeds bestaan. De Koornmarkt, de Vismarkt, en weldra een wekelijkse markt voor alle kruidenierswaren, die, zoals de naam Vrijdagmarkt het zegt, elke vrijdag werd gehouden. Klok-kengelui kondigde de aanvang van de markt aan.

Nr 4. Schippershuis

Om de aanlegkade van de Schelde te verbinden met die van de Leie werd een nieuwe straat getrokken, de Hoogpoort. Deze straat heeft haar oude naam behouden en heden nog kan men er de oude sombere huizen uit de Middeleeuwen zien.

De burg

Gent ontstond dus in een zekere zin « tegen draad », in het centrum van drie aantrekkingspunten en toch buiten hen om. Ziehier dan een bevolkingskern van handelaars, gevormd tussen drie agglomeraties die landelijk gebleven waren. Want buiten de kleine « kuip van Gent » is het nog steeds plattelandsgebied. De straatnamen herinneren er nu nog steeds aan : Veldstraat, Nederkouter, Koestraat, Ganzendries; kouter, wat weide betekent; poel, wat hetzelfde is als moeras; briel, wat drooggelegde weiden aanduidt; Nederpolder, Ram, Broek en zoveel andere.

En midden daarin, de portus.

In een brief, die hij in 1020 aan Odgiva van Luxemburg, vrouw van Boudewijn IV met de Baard, graaf van Vlaanderen, richt, merkt Othelbold, de abt van Sint-Pieters, op dat deze portus de hoofdplaats is van gans de streek, en dat ze de andere steden verre overtreft in belangrijkheid, « caput regionis, primatum tenens ceterarum civitatum ». Dit is erg overdreven. Nochtans moeten we vaststellen dat reeds in 1053 een eerste omwalling rond het stadje werd aangebracht, die doorbroken werd door vier poorten. Op deze wijze werd de portus een burg en werden de poorters burgers. In deze burg werden kerken

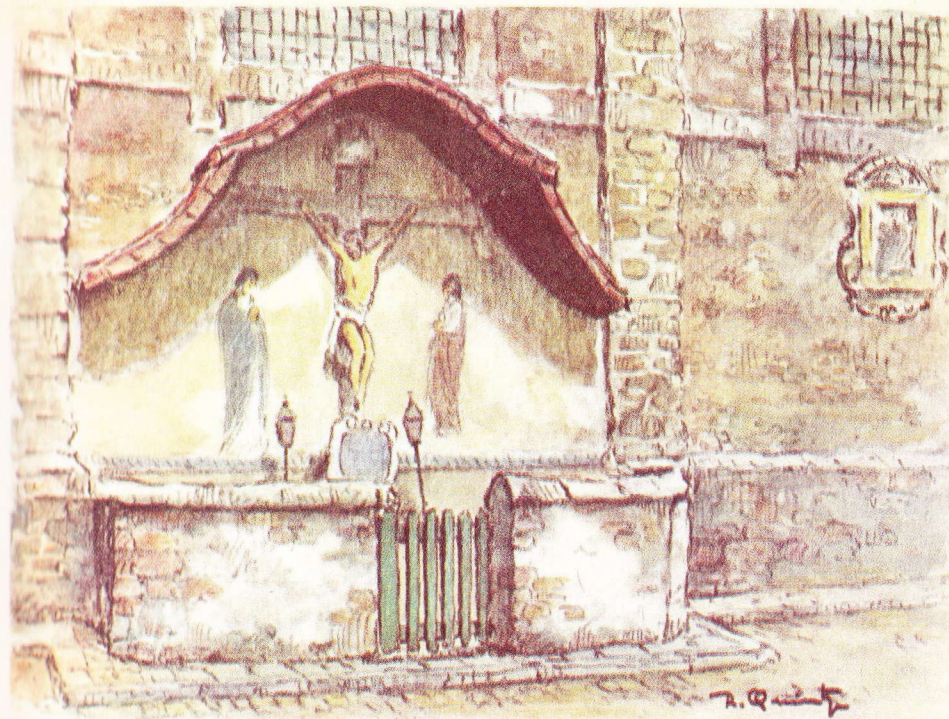
opgericht : in 1037, de Sint-Janskerk, die later de Sint-Baafskathedraal zal worden; in 1050, de Sint-Niklaaskerk; in 1093, de Sint-Jakobskerk. Daarnaast vinden we nog de Sint-Michielskerk, maar deze was eertijds niet meer dan een klein kapelletje, dat afhing van de Sint-Maartenskerk van Akkergem.

Achter de Sint-Janskerk zetelen de 13 schepenen, allen leden van het gilde der kooplieden. Want Gent is van nu af aan een gemeente, een onafhankelijke stad. Een stad die haar eigen bestuur heeft, die beschikt over een eigen hogere en lagere rechtspraak. Een stad die haar eigen wapenschild heeft : een blazoën met zilveren leeuw. Een stad die haar belfort heeft waarin de keuren met jaloerse zorg bewaard worden; daarin immers worden haar rechten, haar vrijheden, haar privileges, de ganse juridische basis van de onafhankelijkheid bewaard.

Het patriciaat

Gent beschikte onbetwistbaar over verscheidene keuren. De beroemdste dateert uit 1191. Dit charter draagt het zegel van de gravin van Vlaanderen, Mathilde, die in werkelijkheid Theresa van Portugal heette. Ze was de weduwe van Philips van de Elzas. Daaruit moeten we waarschijnlijk afleiden dat de oudere keuren vernietigd waren in de grote brand die vijftien jaar vroeger de stad geteisterd had.

De stad kwam deze ramp echter spoedig te boven en kende weldra een nieuwe bloei. Gent strekt zich uit over 80 hectaren, Brussel slechts over 50. De stad telt verscheidene parochies en kloosters.

Nr 5. Klein Begijnhof

In 1226 vestigen de zusters Cisterciënzerinnen zich in het Bijloke-hospitaal. Ze zijn er nog steeds. In de Bijloke is thans het stedelijk museum ondergebracht. Hetzelfde jaar kwamen eveneens de Minderbroeders. In 1246 stichtte Johanna van Konstantinopel, gravin van Vlaanderen, het Groot Begijnhof op het grondgebied van de latere Sint-Elisabethparochie. Daarmee hielden de stichtingen echter nog niet op. In 1269 komen de Zakkebroeders; in 1282 de Karmelieten; in 1296 de Augustijnen. Van toren tot toren weerklanken klok en beiaard. De stad wordt te klein. Reeds moest men de omwalling vergroten. En verder, wat een rijkdom ! Het patriciaat dat weldra een erfelijke kaste wordt, bezit rijke huizen die men stenen noemt. In 1231 koopt een van deze rijke burgers, Sander Braem, het Ter Walle kasteel, dat later het Prinsenhof zal worden. In 1245 laat een rijke burgervrouw, Elisabeth Vander Sloten, echtgenote van Gerard de Duivel, aan de oevers van de Schelde het beroemde paleis bouwen dat nog steeds bewondering afdwingt. Op sommige gevels, in het bijzonder op die aan de Korenmarkt, zal men lange tijd het opschrift lezen : « Vry huys, vry erve ».

De handelaars zijn zo trots op hun welstand dat ze niets onverlet laten om deze uit te stallen.

In de twaalfde eeuw reeds schrijft een Arabische geograaf, Mohammed El-Edrisi : « De voornaamste stad van Vlaanderen is Gent; zijn prachtige bouwwerken en zijn stevige woningen zijn bewonderenswaardig. »

Het gemeen

De handelaars zijn machtig.

Nr 6. Belfort

De handel is immers voorspoedig. Was er niet reeds lange tijd een Sint-Baafsfoor? Waren er niet reeds lange tijd bestendige afgevaardigden van een Vlaamse Hanse te Londen en te Keulen?

Maar niet alleen de handel bloeit. Vanaf de dertiende eeuw komt een andere macht op: de nijverheid.

Duizenden arbeiders verdienen hun brood in de verscheidene werkplaatsen. Ze werken natuurlijk bij het gelui van de klok, en ze zijn gegroepeerd in corporaties. Onder deze corporaties zijn er twee die de andere in belangrijkheid verre overtreffen. Die van de wevers, de « weverie », en die van de volders, de « volderie ». Beide zorgen voor de lakennijverheid, ze vervaardigen het beroemde Vlaams laken. Tonnen ruwe wol worden uit Engeland ingevoerd. Tonnen kwaliteitslaken worden uitgevoerd naar Bremen, Hamburg, Sicilië, Lijfland...

De handelaars bezitten de rijkdom.

De arbeiders beschikken echter over de meerderheid.

Deze massa arbeiders vormen het « gemeen ». Beide machten komen in botsing. Petrarca, die omstreeks 1333 Gent bezocht, spreekt van een « stad van wolhandelaars en wevers ».

Oorspronkelijk waren de verhoudingen tussen beide groepen van vredelievende aard. Spoedig echter groeide de naijver.

De patriciërs eigenden zich immers ten exclusieven titel de schepenzetels toe. En de kleine luiden uit Gent waren niet de enigen die te klagen hadden over het patriciaat.

Ook de graven van Vlaanderen hadden ernstige grieven tegen de « Heren van Gent » die hun steeds ongehoorzaam waren.

Dit kwam scherp tot uiting in 1302 toen alle Vlaamse steden de wapenen opnamen om hun graaf Gwijde van Dampierre te verdedigen, die toen gevangen gehouden werd door de Franse koning Philips de Schone. Gent echter weigerde hulp te verlenen. Weliswaar nam Jan Borluut deel aan de slag der Gulden Sporen met een handvol Gentenaars, doch het waren overgelopen Gentenaars, mannen uit het gemeen, die op eigen initiatief en risico vertrokken waren.

In 1313 liet het patriciaat een nieuw belfort bouwen, « het symbool, zegt Froissart, van deze soevereine stad, van macht, van raad, van heerschappij, en gelegen in het hemelkruis. »

Jakob van Artevelde

« Gelegen in het hemelkruis ». Dacht Froissart dan dat Gent het middelpunt van de wereld was?

En waarom niet? Daarbij zegt hij nog: « Gij zult weten, zo gij in Vlaanderen geweest zijt, dat de stad Gent de soevereine stad is... » En Chastellain voegt er aan toe: « Met zijn grootheid, die zeer moeilijk te vatten is. »

Gent was inderdaad in de veertiende eeuw het middelpunt van de wereld. Olivier de la Marche kon zeggen « O nobele en oude Gentse kracht, triomferend over de macht van vorsten en prinses! » Want Gent brak de kracht van koningen en prinses. Gent besliste over de krijgskans in de honderdjarige oorlog, waarin Philips VI

Nr 7. Standbeeld van Jakob van Artevelde

van Valois en Edouard III elkaar de kroon van Frankrijk betwistten.

De graaf van Vlaanderen, Lodewijk van Nevers, had de partij gekozen van de koning van Frankrijk, Philips VI, zijn suzerain. De koning van Engeland nu, Edouard III, die meende dat hij beter gegronde rechten kon doen gelden op de troon van het land der leliën, verbood elke uitvoer van wol naar het grondgebied van zijn rivaal. Voor de Vlaamse steden betekende dit een ware ramp. En vooral voor Gent, dat uitsluitend leefde van de lakennijverheid. Dit betekende werkloosheid, hongersnood, ellende, opstand.

Toen kwam Jakob van Artevelde naar voren, de man die Froissart « le saige homme de Gand » noemt. De wijze man van Gent. Hij was een doodgewone burger, kapitein van de troepen van de Sint-Janswijk. Eigenlijk niets bijzonders. Maar hij beschikte over de grote gave een volksredenaar te zijn. Deze bewonderenswaardige tribuun slaagde er in zich aan het ordeloze plebs op te dringen. Hij nam het bestuur van de stad Gent in handen; « 't beleet van der stede » was in zijn macht. En niet alleen te Gent maar ook in alle andere steden van het graafschap. Lodewijk van Nevers vluchtte voor die zich steeds uitbreidende macht van het volk. Van Artevelde was heer en meester.

In die hoedanigheid ging Jakob van Artevelde naar Londen en vroeg aan Edouard de handelsbetrekkingen te hernieuwen. « Hij wou de handel heroprichten », schrijft Froissart. In ruil hiervoor stelde hij de neutraliteit van Vlaanderen in het conflict voor. En de wol werd weer

Nr 8. Klein Begijnhof

uitgevoerd. En met de wol kwam de voorspoed terug in Vlaanderen.

Sindsdien werd Artevelde beschouwd als een soort heiland. Een anonieme geschiedschrijver uit die tijd, die men de minderbroeder van Gent noemt, vertelt ons dat Artevelde beschouwd werd als een reddende god, « *dicebatur quod ipse esset deus qui venerat ad salvandum eos* ».

Het Apogeu

In die tijd was Artevelde niet alleen heer over Gent waar hij opnieuw vrede en voorspoed gebracht had; hij was niet alleen heer over Vlaanderen dat bestuurd werd door de zogenaamde drie « leden van Vlaanderen » : Gent, Brugge en Ieper ; hij was daarenboven heer over gans het grondgebied dat later België zal worden. Hij ondertekende inderdaad de 3 december 1339 een verdrag met Jan III, hertog van Brabant en Limburg. Dit verdrag bepaalde dat Vlaanderen en Brabant-Limburg op militair, monetair en tolgebied verenigd waren. Twee jaar later trad Willem II, graaf van Henegouwen, Holland, Zeeland en Friesland, tot deze unie toe. Alleen Luik ontbrak nog... Aldus hielpen en steunden al onze toenmalige dynastieën elkaar uit volle macht. Dit was de eerste schets van het toekomstige België.

Doch daarbij bleef het niet. Artevelde werd heer over Europa. Toen de koning van Frankrijk de vijandelijkheden heropende, aarzelde de tribuun niet hem een stoutmoedig antwoord te sturen. Hij sloot een bondgenootschap met Engeland. Hij liet Edouard III en zijn vrouw, Philippina van Henegouwen, naar Gent overkomen. Eén van hun zonen, John of Lancaster, werd er geboren. En de 26 ja-

nuari 1340 liet hij Edouard III met algemene instemming en onder het gelui der klokken, op de Vrijdagmarkt, op de plaats waar nu zijn standbeeld staat, tot koning van Frankrijk uitroepen.

Een zeer oud huis, « het Toreken », dat deze ongehoorde gebeurtenis aanschouwd heeft, overleefde de eeuwen.

Philips VI van Valois werd wit van woede bij deze belediging. Hij stuurde zijn vloot naar de monding van het Zwin, tot vóór de haven van Sluis. Maar deze 190 Franse oorlogsschepen werden bijna allemaal in de grond geboord door de Engels-Vlaamse oorlogsvloot. Deze overwinning te Sluis betekent het hoogtepunt van de « wijze man »; het hoogtepunt van Gent eveneens.

Gent telde op dat ogenblik 70.000 inwoners, wat voor die tijd enorm was. De stad had een omwalling van 13 kilometer.

De Brabantse geschiedschrijver Lodewijk van Velthem schrijft : « De leeuw sprong toen op in zijn kooi ». Hij bedoelt de vreselijke witte leeuw springend op de donkerzwarte banier van de almachtige stad.

De « Afschuwelijke Wevers »

« Gij weet, schrijft Froissart verder, hoe de duivel tot haat aanspoort, als hij vrede ziet. »

De massa die van haar redder een soort god gemaakt had, zal nu haar idool van zijn voetstuk halen.

Wevers en volders raakten in onmin. Op 2 mei 1345 kwamen ze bijeen op de Vrijdagmarkt. De volders werden verpletterd in een verschrikkelijk bloedbad. Dit was de ongelukkige maandag, « De Cwaeden Maendagh ».

Nr 9. Veerleplein

De deken der wevers, Gerard De Nijs, die zeer machtig geworden was, was afgunstig op de faam van Artevelde. Eerst trachtte hij hem door kwaadsprekerij te kelderen en ten slotte kwam hij gewapenderhand tegen hem op. De avond van de 17 juli werd het steen op de Kalandenberg, waar de tribuun woonde, ingenomen. Artevelde werd met bijlslagen afgemaakt, zijn lijk werd door de straten gesleurd en, God weet waar, achtergelaten. « Aldus kwam de wijze man om het leven. Hij werd vermoord door booswichten », besluit Froissart. De weduwe van de held, de bewonderenswaardige Catharina de Coster, en haar kinderen werden verbannen...

Aldus ging Gents grootheid ten onder. Droeve tijden breken aan. En lange tijd zullen de klokken hun dodenzang luiden over de smartvolle agonie van het gemeentetijdperk.

Eerst en vooral dunde de zwarte pest de bevolking uit. De flagellanten zaaiden paniek in de straten. Lodewijk van Nevers, de verbannen graaf, vond zijn einde in de slag bij Crécy, maar zijn zoon, Lodewijk van Male, heroverde Brugge, de hoofdstad van Vlaanderen, en liet zich opnieuw als graaf erkennen.

Slechts de wevers van Gent — « deze afschuwelijke wevers » zei hij — weigerden hem te gehoorzamen. Ze werden terechtgesteld op de Vrijdagmarkt, op dinsdag 13 januari 1349. Dit was de goede dinsdag, « de goede Diesendagh ».

Dit belette niet dat de « weverie » opnieuw het hoofd opstak en de eerste februari 1360 onder de volders een afschuwelijke slachting aanrichtte. Dit eveneens op de Vrijdagmarkt. De wevers herstelden hun heerschappij over de stad.

De witte kaproenen

Lodewijk van Male zag met lede ogen de ondergang van de Brugse haven aan, gevolg van de verzanding van het Zwin. Hij besloot een kanaal te laten graven dat Brugge met de Leie zou verbinden.

Hoopte hij aldus de monding van het Zwin te ontlasten? In ieder geval kwamen de Gentenaars hiertegen in opstand. Was het immers niet mogelijk dat Brugge de stapelplaats van het koren uit Artesië werd? En Gent had deze stapelplaats nodig, want de lakennijverheid ging achteruit. De bevolking wapende zich! Enkele waanzinnige volksmenners namen het bewind in handen. Als kenteken namen zij een witte kaproen aan. Deze « Witte Kaproenen », onder leiding van de schipper Jan Hyoens, besloten het graven van het kanaal te verhinderen. De graaf besloot echter voor eens en voor altijd een einde te maken aan de macht van de Gentenaars.

Hyoens werd vergiftigd. Pieter van den Bossche nam zijn plaats in. Maar de troepen van Lodewijk van Male versperden alle toegangswegen tot de rebellenstad. De hongersnood werd nijpend. De 25 juni 1382 besloot de uitgehongerde bevolking Philips van Artevelde, de zoon van Jakob, te hulp te roepen. Ze ging hem halen in zijn vreedzaam huis aan de oever van de Leie. Hij werd meegevoerd naar de Vrijdagmarkt, waar hij tot « Hoofdman » van de stad werd uitgeroepen. Philips vergat wat men zijn vader had aangedaan, en probeerde het onmogelijke: de stad redden.

Hij trok met 5.000 man naar Brugge en nam de stad in tijdens de Heilig-Bloedprocessie. Hij sloeg de ruiterij

van Lodewijk van Male uiteen op het Beverhoutsveld en dwong de graaf de wijk te nemen. Helaas, Lodewijk van Male die uit zijn hoofdstad verdreven was, riep zijn suzerain, Karel VI van Frankrijk, ter hulp. Alle Franse ridders werden onder de wapens geroepen. Dit leger ontmoette de Gentenaars de 27 november 1382 bij Westrozebeke. De Gentse troepen werden volledig verslagen en lieten 20.000 doden op het slagveld achter. Onder hen bevond zich eveneens Philips van Artevelde.

Fierheid

Doch Gent weigerde zich over te geven. Het doorstond drie opeenvolgende belegeringen. Frans Ackerman leidde de weerstand die steeds hardnekkiger werd.

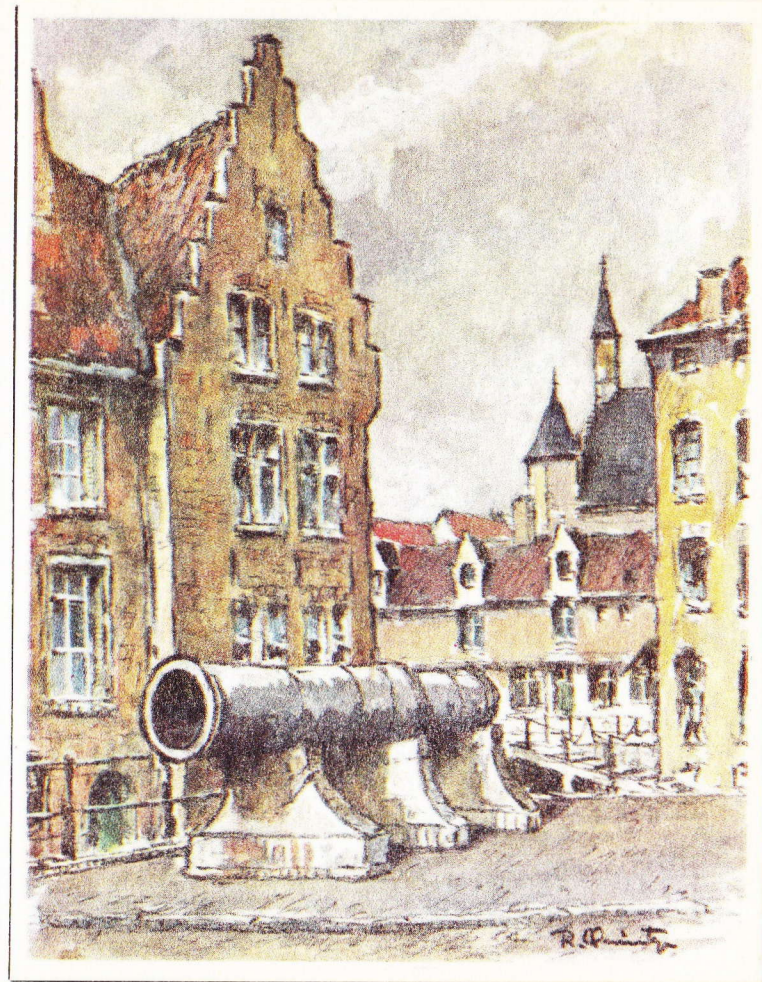
De Luikenaars, die vol bewondering stonden voor een dergelijke heldenmoed, stuurden hulptroepen. « Wij zullen één zijn, zeiden zij, zij met ons en wij met hen. »

Lodewijk van Male stierf zonder het einde van de strijd te hebben gezien.

Hij liet een dochter na, Margareta, die gehuwd was met de hertog van Bourgondië, Philips de Stoute.

Philips, die verstandig en sluw was, bood de Gentenaars een voordelige vrede aan. Zo voordelig zelfs dat het gek geweest ware ze niet te aanvaarden.

Op 18 december 1385 werd deze vrede gesloten in de hallen van Doornik. Naar het schijnt speelde zich daar een typisch Gents tafereeltje af. De Gentse afgezanten boden zich aan bij hun suzerainen, Philips en Margareta, trotser dan ooit en getooid in weelderige mantels. De hertog van Bourgondië schonk hun de beloofde privileges, doch eiste de hernieuwing van de eerbetuiging, wat ge-

Nr 10. Dulle Griet

kniel moest geschieden. « Op de knieën ? — riepen de Gentenaars uit — Dat nooit ! Liever strijd en dood ! » En de strijd zou verder gewoed hebben, zo Margareta zelf niet op de knieën gevallen was vóór haar man om de vrede af te smeken.

De Gentenaars verkregen de vrede. Zij groetten diep hun vrouwe en gravin, Margareta van Male, bogen ternauwernood voor Philips de Stoute en vertrokken, trotser dan ooit, onder het gemompel van woede, maar ook van bewondering, vanwege de hovelingen.

Onder het gelui der klokken kwamen zij terug in hun berooide, vervallen, trotse stede.

De vrede van Doornik was ongetwijfeld een uiting van hun fierheid. Nochtans kan er geen sprake zijn van een apotheose, want het gemeentetijdperk, dat voor Gent zo schitterend was, treedt in zijn herfsttij.

Trouwens, om de waarheid te zeggen, de heldenmoed van de Gentenaars werd steeds geofferd aan een zuiver lokale grootheid : de stad. De Middeleeuwse blik reikte niet verder en Jakob van Artevelde, de grootste Gentenaar, moet als een uitzondering beschouwd worden.

Gent klampt zich vast aan deze notie van grootheid, het klampt zich vast aan het verleden, steeds bereid om tot het einde van zijn krachten te strijden in opstanden die even heldhaftig als nutteloos zijn.

De klok die in de loop van de XIV eeuw het vaakst geluid heeft, het onstuimigst, is « Klokke Roeland », de grote klok Roeland, die in het belfort hing. Het is de alarmklok, die de bevolking tot opstand aanspoorde, en die er nog dikwijls zal toe aansporen. Het is de stormklok.

GESCHIEDENIS VAN DE STEDEN

VULGARISATIE VAN DE GESCHIEDENIS
DOOR HET BEELD

G E N T

UITGAVE VAN DE MAATSCHAPPIJ HISTORIA, N. V.

WETSTRAAT, 62 - BRUSSEL

TEKST : J. Schoonjans

ILLUSTRATIES : Robert Quintijn